

РОЗДІЛ 3

ЗМІСТ І ТЕХНОЛОГІЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

УДК 378

<https://doi.org/10.37041/2410-4434-2020-15-11>

СКРАЙБІНГ ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ У КОЛЕДЖАХ МИСТЕЦЬКОГО ПРОФІЛЮ

Вікторія Бойта,

викладач гуманітарних дисциплін

Мистецького коледжу імені Сальвадора Далі, м. Київ

ORCID: 0000-0002-9870-8263

e-mail: svit.lit@bigmir.net

Анотація. У статті висвітлено результати дослідження скрайбінгу як однієї із форм роботи студентів, яку доцільно використовувати під час занять з літератури у мистецькому коледжі. З'ясовано зміст, значення поняття «скрайбінг»; визначено особливості викладання літератури у коледжах мистецького профілю відповідно до когнітивних особливостей студентів, а саме: глибоко розвиненої зорової пам'яті, образного мислення і творчих здібностей; обґрунтовано необхідність і специфіку впровадження у коледжах мистецького профілю такої форми роботи як скрайбінг для запам'ятовування, збереження і відтворення навчального матеріалу з української мови і літератури; досліджено вплив використання скрайбінгу на якість запам'ятовування навчального матеріалу з літератури на індивідуальні особливості студентів, а саме: полегшення сприйняття навчальної інформації студентами відповідно до їхніх когнітивних особливостей, поліпшення рівня запам'ятовування, збільшення точності відтворення

інформації, зменшення обсягу часу, потрібного для запам'ятовування, підвищення навчальної мотивації, розширення творчих можливостей студентів, розвиток образної пам'яті та мислення, розвиток пізнавального інтересу в студентів до вивчення мови та літератури; наведено приклади використання скрайбінгу у практичній діяльності коледжу мистецького профілю; визначено перспективи використання скрайбінгу як однієї із форм роботи студентів під час вивчення літератури.

Ключові слова: скрайбінг, скрайб, скрайбінг-фасилітація, візуалізація.

Постановка проблеми. Педагоги і психологи зазначають, що сучасне покоління студентів належить до нової культури сприйняття інформації. Для них більш звичним є сприйняття аудіовізуальної інформації, ніж друкарської. Тому дослідники вказують на те, що сучасні «читачі» перетворюються більшою мірою у «глядачів». У сучасного покоління загалом, і в студентів коледжів мистецького профілю зокрема, переважає «кліпове» сприйняття світу, зорова пам'ять і образне мислення, їх швидко втомлює текстова інформація. Це так зване «покоління Z», для якого «характерне сприйняття інформації насамперед через її зображення» [6, с. 2].

Студенти мають перевагу до сприйняття інформації в образному вигляді, але одночасно виявляється їхня непристосованість до лінійної, однорідної інформації, тобто книжкових текстів. Тому підходи до вивчення літератури мають обиратися так, щоб полегшити сприйняття такої інформації, заохочувати студентів до виконання активної творчої діяльності. Отже, одним із головних завдань викладача є допомога студентам у запам'ятовуванні, збереженні і відтворенні навчального матеріалу, адже обсяг навчального матеріалу постійно зростає. Це зумовлює пошуки нових, ефективних форм роботи на парах.

Аналіз результатів останніх досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Дослідженням окремих аспектів впровадження інноваційних форм роботи до навчального процесу займалося багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Механізми пам'яті, впровадження методів і прийомів для покращення запам'ятовування навчального матеріалу обґрунтовано у працях В. Шаталова, К. Ушинського, Г. Еббінгауза, Ж. Клименко, Т. Бюзена, М. Зиганова, З. Бойко, Р. Солсо, О. Ярмощука, В. Василюка. Скрайбінг як окрему форму роботи під час навчального процесу відображено в наукових працях Н. Сидорчук, Л. Онофрійчука, Л. Білоусової та інших.

Але впровадження таких форм роботи в освітній процес під час викладання літератури у мистецькому закладі вищої освіти не було предметом окремого наукового дослідження.

Мета статті – узагальнити уявлення про зміст поняття «скрайбінг», розкрити сутність прийомів скрайбінгу, їхнє значення для запам'ятовування, збереження і відтворення навчального матеріалу, проаналізувати можливість і специфіку їх впровадження під час вивчення літератури у мистецькому коледжі.

Щоб реалізувати поставлену мету, слід виконати такі **завдання**:

- 1) з'ясувати зміст, значення поняття «скрайбінг»;
- 2) визначити особливості викладання літератури у коледжах мистецького профілю відповідно до когнітивних особливостей студентів;
- 3) обґрунтувати необхідність впровадження такої форми роботи як скрайбінг у коледжах мистецького профілю;
- 4) визначити специфіку впровадження прийомів скрайбінгу для запам'ятовування навчального матеріалу з літератури;
- 5) навести власні зразки студентських скрайбів що були створені на заняттях із літератури.

Методи дослідження. У роботі застосовано такі методи: аналіз, узагальнення, систематизація, що допомогли

дослідити праці провідних педагогів і психологів щодо впровадження методів і прийомів для покращення запам'ятовування навчального матеріалу, метод спостереження і моделювання фрагментів занять із застосуванням прийомів скрайбінгу, які сприяли практичному їх впровадженню в освітній процес мистецького коледжу.

Виклад основного матеріалу. Є загальновідомим той факт, що нестандартна, цікава, творча робота пробуджує інтерес до знань, сприяє емоційному, духовному та інтелектуальному розвитку студентів. Творчі завдання – це такі навчальні завдання, що вимагають від студентів не звичайного відтворення інформації, а творчості, бо не містять у собі готових шаблонів. Творче завдання надає зміст навчальній діяльності, мотивує студентів, а особливо – у коледжах мистецького профілю, адже творчість є для них пріоритетом.

Обираючи вид творчого завдання для студентів, потрібно враховувати те, що творча робота:

- 1) не має однозначної відповіді або розв'язання;
- 2) має бути практичною і корисною для них;
- 3) повинна бути пов'язаною із життям студентів;
- 4) має викликати інтерес;
- 5) має відповідати меті навчання [3, с. 48].

Однією з таких творчих робіт може бути скрайбінг. Він дозволяє перетворювати навчальну інформацію у візуальну форму. Загальновідомим є той факт, що інформативно насичений матеріал набагато краще сприймається і засвоюється за умови його візуалізації. Так, М. Ворошилова у праці «Креолізований текст: аспекти вивчення» зазначає: «Інформація, що знаходиться безпосередньо у текстовому повідомленні, засвоюється лише на 7%, голосові характеристики сприяють засвоєнню 38% інформації, наявність візуального образу суттєво підвищує сприйняття – до 55%. Вербально представлена інформація впливає на свідомість людини раціональним шляхом, а використання

різноманітних невербальних засобів автоматично переводить сприйняття на підсвідомий рівень» [4, с. 184]. Якщо студенти будуть вирішувати певне творче завдання, тобто підходити до цього з діяльнісної точки зору, використовуючи свої творчі резерви, то це значно полегшить засвоєння та відтворення навчальної інформації.

Поняття «скрайбінг» походить від слова «scribe» – створювати ескізи, малюнки. Це новітня техніка презентації, у якій мова оратора ілюструється «на льоту» малюнками на білій дошці або на білому папері. Л. Білоусова у своєму дослідженні «Візуалізація навчального матеріалу з використанням технології скрайбінг у професійній діяльності вчителя» зазначає, що «скрайбінг» – це «технологія візуалізації, яка забезпечує відображення ключових моментів змісту навчального матеріалу (властивостей об'єкта навчання, його внутрішніх і зовнішніх зв'язків) шляхом використання простих графічних елементів (малюнків, піктограм, символів, слів, схем, діаграм), що послідовно створюються на екрані відповідно до її усного викладу (або аудіоряду)» [2, с. 39]. Тобто це процес візуалізації складного за змістом матеріалу простою і доступною мовою образів, замальовка образів відбувається під час ознайомлення із навчальним матеріалом; це мистецтво відображати своє мовлення в малюнках, причому в реальному часі, паралельно з доповіддю мовця. Головне завдання цієї форми роботи – донести інформацію в максимально зрозумілому і привабливому для студента форматі. Ця техніка презентації була винайдена британським художником Ендрю Парком для Британської асоціації з поширення наукових знань, а згодом була запозичена до педагогічної діяльності американським викладачем Полом Богушем. Скрайбінг активно почав використовуватись на Заході з 70-х років ХХ століття.

Скрайбінг, як одна із інноваційних форм роботи на парах, протиставляється традиційним методам навчання, за яких в активному стані перебуває тільки викладач, а

студенти пасивно сприймають інформацію, тобто навчання має інтелектуально пасивний характер. Створюючи свої власні скрайби за лекцією викладача, вони стають активними учасниками навчального процесу, адже вони замальовують окремі ідеї, ключові моменти лекції, знаходять точні й прості візуальні символи для понять і явищ, а це спричиняє до того, що студенти вимушені уважно слухати, аналізувати інформацію, виокремлювати головне. Повторювати матеріал теж стає значно простіше, бо переглядати скрайб набагато цікавіше і швидше, ніж звичайний текст.

Існує декілька видів скайбінгу. Так, Н. Сидорчук пропонує використовувати два види скрайбінгу для унаочнення інформації на заняттях: скрайбінг-фасилітацію та відеоскрайбінг [8, С. 59]. Ми у своєму дослідженні зупинимось саме на першому виді скрайбінгу. Отже, скрайбінг-фасилітація – це переклад інформації зі словесної форми у візуальну та фіксування її у режимі реального часу, супроводження розповіді схематичними малюнками, графіками, діаграмами в реальному часі. Ця форма роботи може стосуватися і викладача, і студента, який складає скрайб на занятті.

Значний ефект має застосування скрайбінгу як форми роботи на заняттях із літератури під час аналізу ідейно-художнього змісту літературних творів, особливо, якщо доводиться розглядати великий за обсягом твір або велику кількість літературних творів за невеликий проміжок часу. Студентам потрібно за розповіддю викладача створити скрайб. Їм можна запропонувати створити за розповіддю викладача свій власний скрайб, у якому поєднувалися б теоретичний матеріал та зміст твору (Рис. 1; Рис. 2).

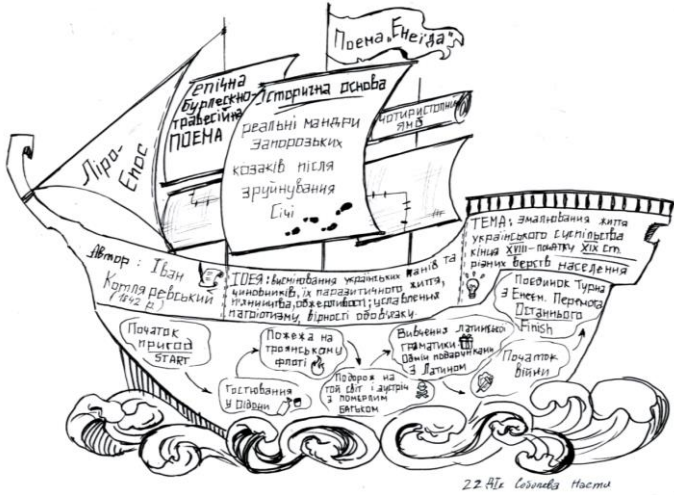

Рис. 1. Скрайб до теми «Поема «Енеїда» Івана Котляревського»

Рис. 2. Скрайб до теми «Повість «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького»

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок з напрямку. Дослідження має наступні результати:

- 1) з'ясовано зміст, значення поняття «скрайбінг»;
- 2) визначено особливості викладання літератури у коледжах мистецького профілю відповідно до когнітивних особливостей студентів, а саме: глибоко розвиненої зорової пам'яті, образного мислення і творчих здібностей;
- 3) обґрунтовано необхідність і специфіку впровадження у коледжах мистецького профілю такої форми роботи як скрайбінг для запам'ятовування, збереження і відтворення навчального матеріалу з української мови і літератури;
- 4) досліджено вплив використання скрайбінгу на якість запам'ятовування навчального матеріалу з літератури з огляду на індивідуальні особливості студентів, а саме: полегшення сприйняття навчальної інформації студентами відповідно до їхніх когнітивних особливостей, поліпшення рівня запам'ятовування, збільшення точності відтворення інформації, зменшення обсягу часу, потрібного для запам'ятовування, підвищення навчальної мотивації, розширення творчих можливостей студентів, розвиток образної пам'яті та мислення, розвиток пізнавального інтересу в студентів до вивчення мови та літератури;
- 5) введено зразки студентських скрайбів, що були створені на заняттях із літератури.

Перспективою дослідження є подальше впровадження інноваційних методів, прийомів і форм навчання для покращення запам'ятовування і відтворення матеріалу з літератури, моніторинг процесу їх використання у мистецькому коледжі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безуглий Д. С. Візуалізація як сучасна стратегія навчання. Фізико-математична освіта. 2014. Вип. 1. С. 5-11 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2014_1_3

2. Білоусова Л. І., Житеньова Н. В. Візуалізація навчального матеріалу з використанням технології скрайбінг у професійній діяльності вчителя. Фізико-математична освіта. 2016. Вип. 1. С. 39–47.

3. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку. – Харків: Основа, 2011. – 287 с.

4. Ворошилова М. Б. Креолизованный текст: аспекты изучения. Политическая лингвистика. Вып. 20. Екатеринбург, 2006. С. 180-189.

5. Ісаєва О.О. Креолизований текст на уроках світової літератури як фактор активізації читацької діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://media.ipro.kubg.edu.ua/wpcontent/uploads/2014/08/isaeva_kreolizovanyj_tekst.doc.

6. Клименко Ж. В. Дива візуалізації, або Як зробити знання видимими, а уроки літератури – незабутніми. Всесвітня література в школах України. 2019. № 3. С. 2 – 12.

7. Онофрійчук Л. О. Скрайбінг як сучасна форма візуалізації навчального матеріалу в закладі вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=6068

8. Сидорчук Н. Г. Скрайбінг : інновації та традиції аудіовізуальної підтримки навчального процесу. Креативна педагогіка : наук.-метод. Журнал. Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Житомир : Полісся, 2016. Вип. 11. С. 57–64.

REFERENCES

1. Bezuglyj, D. S., 2014. Vizualizaciya yak suchasna strategiya navchannya/ [Visualization as a modern teaching strategy] Fizyko-matematychna osvita. issue. 1. pp. 5-11 [Elektronny`j resurs]. Rezhy`m dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2014_1_3

2. Bilousova, L. I. and Zhy`tyen`ova, N. V., 2016. Vizualizaciya navchal`nogo materialu z vy`kory`stannyam

texnologiyi skrajbing u profesijnij diyal`nosti vchy`telya. [Visualization of educational material with the use of scribing technology in the professional activity of a teacher.] Fizy`komatematy`chna osvita. issue. 1. pp. 39–47.

3. Vorozhejkina, O. M., 2011. 100 cikavy`x idej dlya provedennya uroku. [100 interesting ideas for the lesson.]. Xarkiv: Osnova.

4. Voroshy`lova, M. B., 2006. Kreoly`zovannyj tekst: aspekty y`zucheny`ya. [Creolized text: aspects of study.]. Poly`ty`cheskaya ly`ngvy`sty`ka. issue. 20. Ekaterynburg, pp. 180-189.

5. Isayeva, O.O., Kreolizovany`j tekst na urokax svitovoyi literatury` yak faktor akty`vizaciyi chy`tacz`koyi diyal`nosti [Creolized text in the lessons of world literature as a factor in the activation of reading activity] [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu:

http://media.ippo.kubg.edu.ua/wpcontent/uploads/2014/08/isaeva_kreolizovanyj_tekst.doc.

6. Kly`menko, Zh. V., 2019. Dy`va vizualizaciyi, abo Yak zroby`ty` znannya vy`dy`my`my`, a uroky` literatury` – nezabutnomy. [Miracles of visualization, or How to make knowledge visible and literature lessons unforgettable.] Vsesvitnya literatura v shkolax Ukrayiny`. no. 3. pp. 2 – 12.

7. Onofrijchuk, L. O., Skrajbing yak suchasna forma vizualizaciyi navchal`nogo materialu v zakladi vy`shhoji osvity. [Scribing as a modern form of visualization of educational material in a higher education institution] [Elektronny`j resurs]. Rezhy`m dostupu:

https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=6068

8. Sy`dorchuk, N. G., 2016. Skrajbing : innovaciyi ta trady`ciyi audiovizual`noyi pidtry`mky` navchal`nogo procesu. [Scribing: innovations and traditions of audiovisual support of the educational process]. Kreaty`vna pedagogika : nauk.-metod. Zhurnal. Akademiya mizhnarodnogo spivrobitny`cztva z kreaty`vnymi pedagogiky`. Zhy`tomy`r : Polissya, issue. 11. pp. 57–64.

Boyta V.

SCRIBING AS ONE OF THE FORMS OF STUDENTS' WORK DURING THE STUDY OF LITERATURE IN COLLEGES OF ART PROFILE

***Abstract.** The article highlights the results of the study of scribing as one of the forms of students' work, which should be used during literature classes at the Art College. The meaning of the concept of «scribing» has been revealed; the peculiarities of teaching literature in Art Colleges are determined in accordance with the cognitive features of students, in particular: deeply developed visual memory, figurative thinking and creative abilities; the necessity and specificity of introduction in colleges of art profile of such form of work as scribing for memorization, preservation and reproduction of educational material in the Ukrainian language and literature are substantiated; The influence of the use of scribing on the quality of memorization of educational material on literature on the individual characteristics of students, in particular: facilitating the perception of educational information by students according to their cognitive characteristics, improving the level of memorization, increasing the accuracy of information reproduction, reducing the time required for memorization, increase of educational motivation, expansion of creative possibilities of students, development of figurative memory and thinking, development of cognitive interest of students to study language and literature; examples of the use of scribing in the practical activities of the Art Colleges have been introduced; the perspectives of using scribing as one of the forms of students' work during the study of literature have been determined.*

***Key words:** scribing, scribe, scribing facilitation, visualization.*